

AANKONDIGING

Vroeg in de avond, omgeven door dozen in allerlei maten en op de vloer en tafel uitgestalde kerstspullen, voelde hij hoe zijn schreeuw loskwam uit de diepte en zich naar boven werkte. En terwijl zijn trots, een eigenhandig uit multiplex gezaagde, demontabele rendierkop, uit zijn hand gleed en zijn rechterarm naar de vloer naast het dressoir wees, deed Gilles Speksneijder zijn lippen van elkaar.

Misschien kon hij niet op tegen de stofzuiger die met een irritant rammelend geluid de hoeken en gaten van de huiskamer vulde of misschien deed zijn keel zeer of had hij niet genoeg lucht, in elk geval struikelde zijn schreeuw naar buiten.

‘Dáár,’ piepte hij. Zijn arm hield hij uitgestrekt, zijn wijsvinger gericht op de plint, recht onder het schilderij van een trekshuit tussen lage, onbegroeide oevers.

Madelief keek op, haar gezicht en hals glansden van het zweet. Met de voet tastte ze naar de knop van de stofzuiger. ‘Wat nou weer?’

‘Dáár!’

Het mocht een wonder heten dat zijn oog erop was gevallen, zo minuscuul klein en verloren lag het tegen de plint gedrukt, de driftig heen en weer getrokken slang van de stofzuiger op nog geen meter afstand.

‘Waar?’ vroeg Madelief, die feitelijk meer oog had voor de spullen die nog ingepakt moesten worden, kerstballen en kerstappeltjes en de vogeltjes voor in de boom en het door haar drie of vier jaar eerder ingekleurde hardkartonnen kerststalletje en de kaarsen en de kransen van dennenappels en haar pitrietten mand met gebreide paaskuikentjes die ook met kerst op tafel kwam en nog meer.

Speksneijder dook in de lauwe lucht die de stofzuiger naast het dressoir had achtergelaten. Hij raapte het ding op en legde het in zijn hand. Hij stelde de vraag allereerst aan zichzelf: ‘Wat is dit?’ Hij nam zijn bril af en bracht zijn oog dichterbij. ‘Het lijkt wel een paddenstoeltje,’ sprak hij voor zich heen.

‘Ik versta je niet,’ zei Madelief.

Hij hees zich overeind, zette zijn bril op en ging links van de kerstboom op de schemerlamp af, waarvan de kap was bekleed met een semi-transparante varkensblaas.

Hij wenkte haar.

‘Ik ben nog niet klaar,’ verklaarde ze. ‘Het is al bijna negen uur.’ Ze zag hem onder het licht van de lamp met de vinger door de kom van zijn hand roeren.

‘Kom nou...’ zei hij.

Ze stapte met tegenzin op hem af en kneep haar ogen toe vanwege het licht dat onder de schuin omhooggetilde lampenkap naar beneden viel.

‘Hier...’ zei hij. Als een wormpje stak zijn vondst boven zijn vingertoppen uit.

‘Ik zie niks.’ Ze wees naar beneden. ‘Pas op dat je niet op de lamp gaat staan.’

Hij deed een miniem stapje opzij, greep Madeliefs rechterhand, vouwde die open en legde het ding erin. ‘Voorzichtig,’ zei hij.

Zonder enige interesse bekeek Madelief het voorwerp, dat stil op haar handpalm lag. Waar maakte hij zich druk over, zo iets kleins?

‘Zie je het?’ vroeg hij, terwijl hij met overdadig precieze vingers het ding uit haar hand plukte.

‘Nee,’ zei ze. Misschien wil ik wel niks zien, dacht ze.

Terwijl Madelief sliep, lag hij klaarwakker en gespannen naast haar. Voor zijn geestesoog zweefde de ragfijn spiralende groef van het paddenstoeltje, de bolronde, aan een zijde wat afgesleten hoed en de dunne, bijna onzichtbare sleuf om de schroevendraaier in te zetten.

Hij werd slap van angst toen daarachter andere, duistere beelden opdoemden. Natuurlijk hoorde het schroefje bij een keukenapparaat; het was losgetrild, mogelijk in de fabriek niet goed aangedraaid, op de vloer terechtgekomen en door Madeliefs sloffende voeten meegenomen naar de huiskamer.

En nu, verborgen in een of ander keukenapparaat, had een schroefloos, verweesd gat het voorzien op hun rustig slapende geluk. Een losgeraakt afdekplaatje, een doorgesneden draad, de vonk van de kortsluiting, een draad die vlam vatte, iets kleins dat naar iets groots voerde.

De dozen met kerstspullen stonden in de gang, klaar om naar de vliering te worden gebracht, bij de voordeur leunde een met takken volgepropte vuilniszak tegen de muur. De kale stam lag buiten op de stoep, de geur van Kerstmis was zo goed als weg.

Madelief plaatste een mok thee op de vensterbank van het grote huiskamerraam, trok een eetkamerstoel bij en liet haar ogen over de druk bereden spoorlijnen naar noord en zuid gaan en over de in onbruik geraakte industriële lijn die even buiten de stad afboog naar het westen. Aan de overzijde van het spoor lag een industrieterrein en daarnaast, schuin weglopend naar de horizon, een grotendeels lege polder.

Het was het uitzicht dat bij Gilles hoorde, aan deze stille straat aan de rand van de stad was hij geboren. Hij had haar verteld over het rangeerterrein dat hier eens was, met hoog ommuurde bekkens voor de opslag van steenkolen, over het kolenstof dat zich over de meubels legde en in de vloerkleden kroop, en over de tijd dat de kolenkachel plaatsmaakte voor een gashaard en zijn ouders het besluit namen om te verhuizen. Hij begreep het niet, verhuizen, net nu het beter werd, het kolengruis verwaaide en de schone lucht bij helder weer tot aan de velden en eendenkooien reikte; het voelde alsof alles op het punt van beginnen stond.

Jaren later werden de woningen voorzien van een nieuwe keuken en een badkamer en ook anderszins gemoderniseerd. Vanaf de eerste dag had hij in de rij gestaan voor een bovenwoning, bij voorkeur op de hoek. Het werd niet zijn geboortehuis, dat stond verderop, en het werd evenmin een hoekhuis. Toch was hij zo blij als een kind geweest.

Madelief kon aan hem zien hoe gelukkig hij was toen ze bij hem kwam wonen en de huiskamer en twee slaapkamers vulde met kleuren en de keuken met kookpannen en opscheepschalen en praktische apparaten, en overal nieuwe tapijten neerlegde en de schrale lichtinval te lijf ging met extra lampen en het wat muffe binnenklimaat met geurkaarsen. Wel leefden ze op voet van oorlog met de steile trap – want die was om bouwtechnische redenen gehandhaafd.

Nu zat hij in de keuken en keek naar de apparaten die op de muurplank stonden uitgestald. Waar moest hij beginnen, met wat? Hij nam het broodrooster van de plank, keerde het om en schudde er stevig mee; hij hoorde niets, maar nam het apparaat toch mee naar de keukentafel. Vanwege het licht nam hij plaats aan de korte kant van de tafel, het schroefje had hij in een jampot gedaan.

Hij wierp een blik op de klok en zette toen geconcentreerd de eerste, nog onwennige stappen door het broodrooster met een schroevendraaier van zijn hoogglanzende mantel te ontdoen. Hij boog zich over het binnenwerk van het apparaat en ging tussen en rond metalen profielen en cilindrische geleidingsstaven, het uitwerpmechaniek en de bedrading op zoek naar een leeg schroefgat.

De tv stond zacht; een vreemde onderwaterwereld trok aan Madeliefs ogen voorbij. De in plastic gebundelde weekend-

reclame lag naast haar op het bijzettafeltje. In zijn luie stoel vlooidde Gilles de handleidingen na van een paar keukenapparaten.

Het geluid van de huistelefoon dreunde door de zondagavondrust. Voordat hij de constructietekening van de kof-fiezetter had kunnen neerleggen, stond Madelief al bij het dressoir. Ze voelde de ogen van Gilles op zich gericht toen ze de hoorn aan haar oor bracht, ze wenkte hem met een hoofdknikje. 'Je broer.'

Wat verbaasd nam hij de telefoon van haar over. 'Ja?'

'Een prettige dag gehad, jongen? Waarvoor ik bel: doe je nog iets met je verjaardag? Ik weet het, ik ben er vroeg bij, maar we hebben wat plannetjes, Berlijn of zo, eventjes ertussenuit, we hebben het nodig. Geen probleem als je ons verwacht, maar misschien doe je niks en dan horen we het graag op tijd.'

Madelief verhuisde de reclamebladen van de ene hand naar de andere. Elke vergelijking tussen de broers, Gilles en Kees-Jan, viel uit in het nadeel van de eerste. Drie kinderen had Kees-Jan, een vrouw die – hoe was het in godsnaam mogelijk? – nog in haar puberkleren paste, een woning met een schuur en een achterom zodat ze de fietsen gemakkelijk kwijt konden, en een auto voor grote en kleine stedentrips en vakanties.

Kees-Jan verdiende goed en ook zijn vrouw bracht een salaris binnen. Jarenlang twee salarissen, jarenlang broederlijke wegen die alsmaar verder uiteenliepen. Kwam het door het geluk van de geboorte, het geluk van de wieg, moederskindje of vaderskindje, toeval, botte pech?

In afwijking van de gewoonte vond de verlate nieuwjaarsbijeenkomst, het was de derde week van januari, niet in de ochtenduren plaats, maar tegen het einde van de middag.

De stoelen in de lunchzaal waren allemaal bezet, zodat Speksneijder genoeg moest nemen met een ongelukkige plek om te staan, aan de zijkant en meer achterin dan vooraan. Buiten loeide de wind, vanachter de dubbele toegangsdeur klonk het geluid van stofzuigers. Hier en daar zwiepten de boomtakken tegen de hoog in de muur geplaatste spitsboogvensters.

Van der Keyl, sinds jaar en dag directeur, stond achter een oude lezenaar, niet veel meer dan een schuin blad op een rechte houten voet, die verankerd zat tussen stevige klossen. De lampen in de zaal waren voor de helft uit, het podium stond daarentegen in het volle licht.

‘Het College van Toezicht heeft zich met betrekking tot de verhuizing laten leiden door zowel gerechtvaardigde wensen als bittere noodzakelijkheden. Niets ten nadele van dit pand, maar het is en blijft een klooster, onpraktisch en te groot en ook te donker. De geïsoleerde ligging wordt in toenemende mate een handicap, de onderhoudskosten drukken onevenredig zwaar op onze begroting.’

Een handjevol medewerkers hield zich op bij de deur; ze hadden hun jas aan, stonden met hun tas in de armen. Vanaf

het aangrenzende parkeerterrein spoelde nu en dan het licht van een wegrijdende auto tegen de ramen.

‘Daarom namen we midden vorig jaar het besluit om te verhuizen – het is jullie bekend. In de voorbije maanden zijn meerdere panden aan een technische beoordeling onderworpen, waarna aan de hand van criteria als onder meer grootte, bereikbaarheid, kosten en perspectieven de keuze werd bepaald...’

Van der Keyl keek verstoord op toen aan de zijkant van het podium een deur openging en een vrouw in sarong een tonronde stofzuiger naar binnen duwde; ze had badslippers aan haar voeten en keek niet op of om. Van der Keyl deed een stap terug, keek op de namaak-stationsklok tegen de wand en probeerde te glimlachen.

Op de voorste rij zaten de managers en afdelingshoofden, loom onderuitgezakt of juist attent luisterend rechtop; het was Griffioen, de controller, die opstond en de schoonmaakster met zachte hand naar buiten geleidde. Hij deed de deur achter haar dicht en knikte Van der Keyl vervolgens hoffelijk toe.

Die vocht nog tegen zijn irritatie, tikte net zolang tegen de microfoon tot hij alle ogen weer op zich wist gericht, en begon toen uit te weiden over de locatie van het nieuwe kantoor, in de grote stad, op loopafstand van het station maar ook bereikbaar met de tram, in de buurt van winkels en terrassen. En met de luxe van een eigen parkeergarage, voor wel zestig auto’s.

‘In de komende tijd worden de condities van de huur en de verbouwing verder uitgewerkt. Op de korte termijn stellen we een verhuiscoördinator aan, voor wie het Programma van Eisen prioriteit één zal zijn. Ons huidige kantoor doen we in de verkoop.’

Speksneijder liet zijn ogen rondgaan, op zoek naar Karel

Storken. Die had beslist meer begrepen, en dus onthouden, van Van der Keyls uiteenzetting over de verschillende fases van het verhuisproces en de beslisstructuur die men in gedachten had en de eventuele aanpassingen die ermee samenhangen. Maar Karel was nergens te bekennen.

Met de wijsvinger in de aanslag liet Madelief haar ogenlover de rekken gaan. ‘Kamillethee,’ zei ze.

Gilles hurkte neer, de kamillethee stond op het onderste schap.

‘Doe maar twee pakjes. Koffie...’

Gilles trok het winkelwagentje naar zich toe. De koffie stond op ooghoogte, dus die kon ze zelf pakken. Op dit vroege, klantarme uur waren de winkelpaden zo goed als leeg. Het wagentje losjes voor zich uit duwend, slenterde hij verder om pas bij het zitje met de koffieautomaat achterom te kijken.

Met haar winterjas open en de uiteinden van de zelfgebreide volumineuze das zwaar van haar schouders afhangend, liep Madelief naar hem toe, de pakken koffie als een baby in haar armen dragend. ‘Waarom liep je weg?’ vroeg ze. Ze legde de koffie in het karretje. ‘Alleen nog soep en yoghurt,’ zei ze met een blik op haar boodschappenbriefje. Ze keek op, keek toen eens goed. ‘Wat is er?’

Ze bevonden zich op een kruispunt van paden, een paar klanten schoven voorbij. De stilte deed Gilles fluisteren; hij had nauwelijks geslapen.

‘Toch niet door mij?’

Hij schudde zijn hoofd, het was de verhuizing, er werden vreemde verhalen verteld. Hij maakte zich zorgen, hij liep al

tegen de vijftig en had dus alle reden om zich zorgen te maken.

Madelief deed haar best om luchthartig te klinken. Hij moest niet somberen; een verhuizing kon ook meer lucht en kleur brengen. Hoeveel jaar keek hij nu al tegen dezelfde muren aan? ‘Wat heb je liever, gebonden soep of toch maar groentesoep?’

Hij keek haar na. Hij begreep niet waarom ze zich zo ongelukkig bleef kleden, met een breeduit zwierende winterjas en een ruim bemeten kraag tussen opstaande schouderpunten, met een bontgekleurde streepjesdas tot over haar middel. Ze leek twee keer zo dik als ze in werkelijkheid was.

Het werd zoetjesaan drukker; vakkenvullers, jongens en meisjes door elkaar, stuurden hun rolcontainers door de gangen. Lege dozen werden platgevouwen en op een stapel gelegd.

Hij verliet zijn plek en duwde het winkelwagentje van de ene gang naar de andere en vond Madelief ten slotte bij het tijdschriftenrek, waar ze, een blik soep in de linkerhand, haar ogen zonder enige haast over de vrouwenbladen liet gaan.

Thuis aangekomen deed Gilles de fietsen op slot, terwijl Madelief naar boven ging om de deur open te maken. In twee etappes droeg hij de boodschappen de trap op. Daarna greep hij de fiets van Madelief en sjoerde die halfweg de trap met een riem vast aan de met ankers verstevigde leuning. Zijn eigen fiets kwam een paar treden lager, ook weer met het voorwiel dwars op de trap. Daarna was het wringen om langs de fietstassen en voorwielen boven te komen. Nu ging het nog, al dat gesjouw, maar voor hoelang nog?